

"Att vara Anna i världen –om Anna Rydstedts liv och diktning"

En sammanfattning av symposiet av Torbjörn Lodén

Symposiet om Anna Rydstedt blev precis så fint som jag hade hoppats. Föredragen belyste hennes författarskap ur olika synvinklar och hjälpte åtminstone mig att bättre förstå hennes poesi och livshållning. Som Johan Theorin påpekade får man inte sätta likhetstecken mellan diktjaget och författaren Anna Rydstedt, men det är ändå tydligt, tycker jag, att kunskap om Annas bakgrund och liv hjälper oss att förstå hennes poesi liksom att poesin ger oss kunskap om hennes livshållning. Sambanden är inte enkla och missförstånd uppstår lätt, men de ger oss ändå inblickar i både en mångfacetterad diktvärld och en fascinerande livshållning.

För mig var det speciellt stimulerande att föredragen och diskussionerna representerade en sådan mångfald av perspektiv och angreppssätt. I sitt kunniga bidrag gav Anna Smedberg Bondesson en värdefull översikt över Anna Rydstedts författarskap och pekade ut väsentliga drag i hennes poesi. Säkert kommer många av oss att återvända till Annas uppsats.

Genom närläsningar kan man försöka ringa in det karakteristiska för Anna Rydstedts språk och koppla det till dikternas innehåll. Exempelvis visade Eva Lilja, tycker jag, genom sin närläsning av några dikter att enkelheten (jag avstår från citationstecken!) i Annas språk fungerar som ett sätt att uttrycka sig oförställt. För mig är detta en del av storheten i Annas poesi.

Man kan jämföra språket och innehållet i Annas dikter med annan poesi, modern och äldre poesi, svensk och utländsk poesi. Valborg Lindgärdes sätt att läsa Annas dikter mot bakgrund av 1600-talsförfattaren Sophia Elisabet Brenner tycker jag ger spännande exempel på hur litteraturen inte sällan överskrider tidsmässiga och kulturella gränser.

Vad gäller komparativa perspektiv på Anna Rydstedt är det för mig en frestande tanke att någon gång försöka jämföra dikter av Anna med dikter av någon klassisk kinesisk poet.

Ingegerds Blomstrands föredrag "Anna i Norden" är ett viktigt bidrag till vår kunskap om Anna Rydstedts ställning i nordisk litteratur och inte minst om hennes tid på Grundtvigs Højskole i Danmark.

I sitt föredrag om att tolka Anna till norska gav också Marte Huke ett perspektiv på Anna i Norden. För mig var det allra intressantaste i Martes föredrag hur hon påminde oss om betydelsen av "gjendiktning", också mellan norska och svenska. Det är visserligen illa att så många svenskar fallit offer för fördomen att norska är för svårt för att vi ska kunna läsa norska texter utan att först studera språket. Självklart borde vi läsa norska i en helt annan utsträckning än vi gör. Men Marte visade ändå övertygande gjendiktningens betydelse för att förmedla dikterna från svenska till norska. Även om skillnaderna mellan de två språken inte är så stora, kan de stå i vägen för att förstå dikter över språkgränsen.

Om Ingegerd och Marte gav oss ny kunskap om Anna i Norden, så bidrog Jonas Ellerström med ny kunskap om Anna i Lund, kunskap som är väsentlig för att förstå Annas tidiga utveckling som författare och poet. Det är mycket glädjande att Jonas helt nyligen också gjort denna kunskap allmänt tillgänglig genom boken *Anna i Lund* (Ellerströms 2018).

Jag är mycket glad över att Olof Ruin ville och kunde delta i symposiet på torsdag förmiddag och berätta om hur hans pappa Hans uppfattat Anna som en svensk Edith Södergran. För mig är det en oförglömlig upplevelse att höra Olof berätta om detta.

Ylva Magnussons film *Ventlinge i världen* gav oss glimtar från Annas miljö i Ventlinge och också intressanta synpunkter på Annas liv och diktning genom intervjuerna med Rudolf Rydstedt, Lennart Sjögren och Nina Södergren.

De bilder ur Annas släktalbum Lena Jönsson visade gav oss fascinerande inblickar i den värld Anna växte upp och levde i. Det samma gäller Viktoria Bengtsdotter Katz föredrag om de verkliga personer som förekommer i Annas poesi. Samtliga personer visades på bild med en berättelse kopplad deras roll i Annas liv och dikt.

I sitt föredrag "Anna och verkligheten" talade Tove Folkesson på sitt mycket personliga språk om verkligheten i Anna Rydstedts poesi genom att växla mellan egna upplevelser av verkligheten, särskilt öländsk verklighet, och verkligheten i Annas poesi. Detta fick mig att fundera mer över hur olika bilder av delvis samma verklighet förhåller sig till varandra.

Daniel Pedersen ägnade sitt föredrag åt djuren i Annas poesi och vad dessa djur säger om djuren och om Anna själv. En för mig intressant fråga som Daniel tog upp var om det i djurbeskrivningarna går att läsa in en etik. Hans svar var ett försiktigt nej. Ju mer jag själv läst Anna Rydstedt, desto mer övertygad har jag blivit om att hennes ärende i först hand var att använda språket för att gestalta den verklighet hon förnam, inte att uttryckligen formulera en moral eller moraliska principer. Men som jag ser det är den verklighet hon gestaltar samtidigt en verklighet som pockar på en moralisk hållning. I onsdags, dagen innan vi inledde vårt symposium, kom Daniels bok Anna Rydstedt, *Samlade dikter* (Bokförlaget Phaeton 2018) ut. Det är den hittills mest fullständiga utgåvan av Annas dikter eftersom den även innehåller tio tidigare otryckta dikter. Det är förstås väldigt roligt att den kom ut precis inför vårt symposium och Annas 90-årsdag.

I sitt föredrag om Anna Rydstedt och religionen diskuterade Anders Jeffner hur han i Annas dikter uppfattar en transcendent tendens, som innebär att dikterna visserligen ofta ger detaljerade beskrivningar av naturens empiriska verklighet men ändå hela tiden söker öppningar till en verklighet bortom denna empiriska verklighet. Det här draget i Annas poesi gör att han uppfattar henne som mystiker, originell men också med påfallande likheter med andra mystiker, inte minst i den kristna traditionen. Anders tycker att han i Annas diktning ser exempel på den "poesins mystik", som Hans Ruin skrev om i sin viktiga bok med denna titel. I ett teologiskt perspektiv visar han hur Annas hållning förhåller sig till olika strömningar i 1900-talets teologi, från de dogmatiska professorer med "betyg i exegetik" som Anna kritiserade och ironiserade över i *Bannlyst prästinna*, till teologer som förordat en mera öppen syn på Bibeln och traditionen som exempelvis Rudolf Bultmann.

Genom att använda begreppet "psykogeografi" – ett för mig nytt ord – som tolkningsredskap bidrog Johan Theorin med ett originellt perspektiv på Annas texter, som jag hoppas både Johan och andra ska utveckla vidare och använda i analyser av litterära texter.

I sitt initierade och uppslagsrika föredrag "Anna Rydstedt och inte den exemplariska erfarenheten" riktade Göran Sommardal, om jag förstod honom rätt, uppmärksamheten mot det speciella, det icke exemplariska, i Annas diktning. Jag tyckte själv att det var välgörande att han inte nöjde

sig med att karakterisera Anna som en framstående poet utan gjorde klart att *Kore* är den diktsamling av Anna som han sätter högst.

Utöver föredragen var för mig också diskussionerna mycket givande. En intressant synpunkt som kom fram i diskussionerna och som fick både Lena och mig att haka till var när Göran Sommardal berättade att han uppfattar den lilla tjuren i dikten "Lilla tjuren" som en Kristusgestalt. Vi känner inte till att någon tidigare talat om tjuren på det sättet, men vi tycker denna tolkning är mycket intressant och gör dikten mera begriplig för oss än den var tidigare.

"Dans" är ett ord som förekom ganska ofta i samtalen om Annas poesi under symposiet. Eva Perbrand Magnusson inte bara talade om dans utan visade i sitt bidrag "Att dansa *Bannlyst prästinna*" med hjälp av gambisten och violinisten Nora Roll och dansaren Anna Ehnberg upp några exempel på den dansföreställning hon koreograferat på basis av samlingen *Bannlyst prästinna*.

Jag är glad och tacksam över att ha fått vara med och ordna detta historiska symposium om Anna Rydstedt inför hennes 90-årsdag, och jag vill än en gång tacka er alla för er medverkan. Särskilt vill jag tacka Viktoria för nära och gott samarbete i planeringsarbetet samt naturligtvis Vitterhetsakademien för både ekonomiskt och organisatoriskt stöd. Akademiens preses Anders Cullhed deltog själv aktivt i symposiet, vilket var mycket värdefullt, och Staffan Eriand Isa och Kristina Lund hade ordnat resorna, hotellbokningarna, och de såg till att allt fungerade perfekt under de två dagarna på Villagatan. Symposiet var från början i hög grad Lenas och min gemensamma idé, och utan Lena hade jag absolut inte kunnat arrangera det.

Jag är också glad över att vi kom överens om att gå vidare och se till att vårt symposium resulterar i en bok, och jag ser fram emot att i detta sammanhang få samarbeta med Anna, Daniel, Jonas och Viktoria.

Än en gång, tack för er medverkan. Lena och jag ser fram emot fortsatt kontakt om Anna Rydstedt och om andra gemensamma intressen.

Torbjörn

